

74
①
تۆرك يوردى

ناشرى : تۆرك يوردى

مدبرى : محمد امين

۱۰ تموز ۱۳۲۹

۲ يىل

صافى ۲۰

۱۰ تموز

وحتى نه ده بتون کون و مکان اوکا تحکم ایدمهزلر . اوده بنم روحمدن ، بنم افکارمدن عبارتدر ! »

آوروپالیر عثمانلی انقلابنه قارشى هر نوع مشکلات و موانع ایقاع ایدمه بیلیرلر . فقط او انقلابک صاحمش اولدینی افکار و حسیاتک اوکی آرتق آلنه مز ! او بر طرفدن آسیایه دیگر طرفدن آفریقایه طوغرو اوپله بر سیلان جوشانله قوشویورکه آنک اوکمه کچمک تولستویک دیدیکی کبی کون و مکانک بیله النده دکلدیر . اوسیلانک نتیجه سی اسلامیتک تجددی و شرقک اویانمه سی اوله جقدیر !
اصمیر آغایف

تصحیح و اعتذار — « تورک یوردی » نك ايكنجی ییلنك ۱۹ نجی صایسندمه « تورک تاریخ مدنی » عنوانی مقاله ده و ۷۲۴ نجی صحیفه نك اون برنجی سطرندمه « تاریخ جبرینك ۷۰۲ نجی سنه سندمه » برینه « تاریخ جبرینك ۵۰۲ نجی سنه سندمه » دیه ترتیب ایدیلشدر . مقاله نك انشای ترتیبندمه صاحب مقاله سیاحتده بولندیغندن تصحیحلر کندی طرفندن یاپیلما دینی جهته ده بر طاقم ترتیب خطالری واردر . بونك ایچون قارئلر مزه بیان اعتذار ایدمه زور .

ادبیات

ادبیات مزده ملیت حسی

بوکونکی بشریتک قاموس مدرکاتنده اک کوچ ، اک مههم صورتده تعریف ایديله بيلمش کلمه لردن بری ده « ملت » و « ملیت » مدلولیدر . انسانلرک هر مسئله یی بسیطلشدیرمک خصوصنده حائز اولدقلری فطری استعداد و تمایله رغما بومدلول حالا معضلیت و مشکلاتی محافظه ایدیور . « ره نان » دن « فوییه » یه قدر بوخصوصده سرد ایدیلن مختلف حتی متضاد فکرلرک بسیط بر خلاصه سنی

یایمق ایسترسهک بوکا درحال قانع اولورز. تاریخ بشریت اومختلف نقاط نظر دن نه غریب و بر برینه نه بکزه من صفحه لر کوستره جکدر !

ادبیاتمزهک اسکى و بر درجهیه قدر مجهول دورلرنده صنعتکارلرمزهک تورک ملیتی حقنده نه کبی حسلر بسله کارینی کوسترمک مقصدیه یازیلان بو مختصر مقاله ده « ملیت حسی » مدلولی بو کونکی معنای متعمیله استعمال ایتیمورز ؛ متمادی ملیت محاربه لریله مالا مال اولان اون دو قوزنجی عصر دن اول ، ملیت حسی ، بسیط ، ابتدائی بر حالده ، عادتاً مبهم و نامحسوس بر صورتده موجود ایدی . چینلیلر ، یونانیلر ، رومالیلر ، عربلر تاریخنک دها ایلک قدمه لرنده کندیلریله کندیلرینک خارجنده کی ملتلی آیرمق صورتیه ملی برینسلکک وجودینی کوسترمشلردی . « کول تکین » محکوکاتنک شهادتیه ده آ کلاشیلیدی کبی ، اسکى تورک خاقانلری « بارنامه » صاحبی « بارشاه » کانهجهیه قدر ملی حسلر دن آ ز چوق نصیبه دار اولدقلرینی اثبات ایتمشلردی . فقط بونلر دن باشقا دها نه قدر وقایع وارکه اولره استناد ایدرهک اون دو قوزنجی عصر دن اول ملی حسلرک معدومیتنی ادعا ایتکده دایره امکان دن خارج عد ایدیله مر ...

ایشته تلقیاتک بوتون تخالفاری ، تشوشلری آراسنده اسکى صنعتکارلرمزهک قسری و یا ادراکی نه درجهیه قدر تورک اولدقلرینی ، محیط اجتماعیلرینک اولره نه کبی تمایللر اعاره ایتدیکنی آ کلامق و ادبیاتمزه تورککک حسنک بسیط بر تاریخچه سنی یایمق ایتیمورز . المزده کی وثائق فقدان درجه سنده کی کفایتسزلکی بو مبهم و زنکین موضوعی جوق ناقص براقیور ؛ حالبوکه « تورکلرده کی حس ملی » حقنده اجرا ایدیله جک تبعاته ، بوندن دها کوزمل و دها فائده لی بر مدخل تصور اولونا مازدی . موضوعک بو قیمتی ، محرره ، شو اوافق تجربه قلمیه یی ایلریده لزومی درجه سنده توسیع ایتک امید و احتیاجنی بخش و احساس ایدیور ...

تورکلر ، بعض ارباب تدقیقک ادعالرینه نظراً ، جوق محافظه کار ، غننه لرینه جوق مربوط ، یاشادینی طوبراغه عادتاً برستشکار بر قومدر . تورکلرک فضائلی حقنده کی اثر معروفک محرری « جاحظ » « قتیبه بن مسلم » دن نقلاً « بر تورک »

باغلى بر دوه دن زياده وطنى ايچون ايكلر « ديبور » ؛ « كول تكين » ستوننده كي شو سوزلرده بومدعايى تايد ايديبور : « اى تورك ملتى ! اكر چينه كيده رسهك نوله جكسك . اوتوكن اورماننده قاليرسهك ، اوراده نه زنكىنلك و احتشام ، نه ده درلو درلو كدرلر و الملر واردر . ابدى بر حكومتى بوراده محافظه ايده جكسك ! »
طوبراغه شدت مربوطيتى كوستره بى خطاب چوق وجد آلود ، چوق برستشكارانه در .

بن ، مع التأسف بو نقطه نظره اشتراك ايده ميورم . ذكى ، متين ، بهادر بر قوم اولان توزكار ، بلكه ده ياشاد قلرى محيطك تاثيريله ، غننايه پك آز مربوط و تمثيلدن زياده تمثله ، ابداعدن زياده تقليده مستعد برماهيت آملشدر . تورك يكي بر محيط ايله پك چابوق و پك قولاي استيناس ايدر ، آرزمانده اورانك آدمى اولور . توزكارك هر يرده كمال سهولتله بويوك ايمپراطورلقلر تأسيسنه موفق اولمالر ، ياخود ، مؤسس حكومتلره نا محسوس بر جلول ايله وضع يد ايدوبورمه لرى نجه بو استعداد استيناسدن ايلرى كلشدر . همان بر آووج وصفه لايق آدمرك هندستانده بويوك مونغول سلطنتى قورماسى ، بغداد خلافت عربيه سنى سهولتله اله كچيرمه سى ، باشقا صورتله ايضاح ايديله ميه جك وقعلردر . عربجه ده واضع لسان عنوان مفخرتى قازانه بيله جك متبحر ارباب علم و لسان يتشديره ن ، عجملره اك بويوك شاعرلرني ويره ن ، چينيليره بويوك قوماندانلر اهدا ايدن تورك قومى ، يكي محيطلره استيناس خصوصنده كي بو الاستيقي قابليتدن جهانكيرك خصوصنده چوق استفاده ايتمش ، فقط مى موجوديتى اعتباريله دهشتلى ضررلره اوغرامشدر . دينيله بيليركه ، توزكار كنديلرني اونوتارق عصرلرجه باشقا ملتارك حسابنه چالشمش يكانه قومدر . هله اسلاميتي قبولدن صوكرا ، تورك ملتى ، دينك ، هر قومى عين شكله صوقق ايسته ين قوتلى مقانيزماسى آلتنده ياسالرينى ، توره لرينى در حال اونوتارق عرب و عجمله حساً ، فكرآ او قدر برلشدى كه بغدادده عرب و شيرازده عجم اولمى هيچده فنا كورمدى .
تورك تاريخك اسلاميتدن اولكى صفحه لرى تدقيق ايديله جك اولورسه ،

تورك هيئت اجتماعيه سنك تشكيلاتنده ، اجتماعي و فردی حياتده ، عاقلده ، اعتقادات و عاداته ملي بر اثر انطباعه تصادف اولونور : ياشايش ، كييش ، حتی دوشونوش اعتباريله بر آز چين تاثيراتيله مخلوط ملي خصوصيتلر كوزه چارپار ، خاقانلر ، بكلكر غنعاتك محافظه سني كندی وظيفه لرینك اك مهملرندن عد ايتدكلری ایچون ، آز جوق ملي حسله متحسس عد اولونا بیلیرلر . بناء علیه بو دورك يادكارى اولان آثار فكريده ، مثلا « اورخون » محكوكاتيله « طورقان » ده ايله ایدیلن اثرلرده ملي خصوصيتلر موجوددر . بونلری وجوده كتیره دماغلر ، بلاتر دد ادا ایديله بیلیركه ، ملت حسدن آز جوق نصيبه داردلر . قبل الاسلام ، تورك عادات و غنعاتنه شدتله مربوط و رعایتكار اولان خاقانلر اك ای ، اك شایان دقت بر نمونه جنكيزخاندر . اونك اوزون و برشرف حیات سیاسیه سی تدقیق ایدیلیرسه ، ملتپرورلكده کی اعتناسنك نه قدر قوتلی حتی افراطكار اولدینی بك قولای آكلاشیلیر .

اسلامینی قبول ایتدکن صوكر ، دینك تاثيراتيله ، توركلر یاواش یاواش اسکی عرف و عادتلرینی ترك ایتمكه ؛ پادشاهلر برتورك قاآندن زیاده بر اسلام سلطانی کی حرکت ایتمكه باشلادیلر . کندیلرینی کسرالرك یاخود قیصرلرك بر معاقبی عد ایدن حس ملیدن محروم تورك پادشاهلری آراسنده بالخاصه سلطان محمود غزنوی یی ذکرایده بیلیرز . « فردوسی » یه ایران شاهنامه مفاخرینی تنظیم ایتدیرهرك کندیلرینی اعصاردیده کسرا سلاله سنك برعضو اخیری کی کورمك و کوسترمك ایسته یین بوتورك پادشاهی ، ملی عجم شاعرینك « شهنامه » ده توران علیه ده کی خصمانه اقوالی غایت طیبی کوریور و بوندن حساً هیچ رنجیده اولموردی . تیمورلنكك مساعیسه ، تورك هیئت اجتماعیه سی اسکی ماهیت ملیه سی تماماً غائب ایتدکن صوكر ، تورك ملتیی حقیقه کی بولا قیدی حس بوسبوتون پیدای قوت ایلده دی . تیمورك اطرافنده کی ارباب علم و عرفان هب عجم لسانيله یازیورلر ، عجم حسیله متحسس اولیورلردی ؛ آسیاده کی بوتون تورك سلطانلری ملی لسان اولارق عجمجه یی قبول ایتشلر ؛ عجم تاریخی ، عجم غنعاتی کندی ملی تاریخلری ، غنعه لری مقامنه اقامه ایله مشلردی . ایران ادبیاتی و اسلام علمی ،

اك زياده تورك پادشاهلری سایه سنده مظهر انكشاف اولدی ، ديه بيليرز .
 بعدالاسلام كلن تورك پادشاهلری آراسنده مليتی آز چوق دوشونن ، تورك
 اولديغی اونو تيمایان ايکی اوج سلطانن بری ، شبهه يوقكه ، جنکيز احفادنن
 غازان خاندنر . اسکی موغول تاريخنك اسلاميت تأثيريله ياواش ياواش اونوتولوب
 کيده جگنی ، غنعات قدیمه دن هيچ اثر قالمایاجغنی پك کوزل حس ايدن غازان
 خان مشهور « رشيدالدين » . « جامع التواريخ » ی يازدير مش وبوصورتله تورك
 تاريخنك بوكونکی اك مهم مأخذلرنن برینی وجوده کيتمشدر . رفيق فاضلمز
 احمد آغايف بك : « عجا بوتشبت بر ملی احتیاجك تطمينی ایچونمی ایدی ،
 یاخود جامع التواريخك فارسی لساننده يازیلماسی سیاسی بر فکره می مستددی ،
 يوقسه غازان خان تبعه سی اولان فارسيلری مغوللره ایصيندير مق ایچون اونلر
 حقنده کندیلرینه معلومات ویرمك لزومنی می حس ایتدی ؟ » ملاحظه لريله
 بوتشبتك سواثقی آرايور . بن برنجی ملاحظه یی حقیقه اك چوق یاقین عد
 ایدیورم . بالخاصه جنکيز سلاله سندن برخافانك ، ملی غنعاتك محافظه سی ایچون
 يوقدر زحمت کوسترمسی غایت طبعیدر . فقط کتابك فارسی لسانيله يازدير یلماسی
 ملیت حسنك هنوز لزومی قدر قوتلی اولمادیغنی ، توركلك بو عجم حاکمیت
 فکریه سنه متوکلا نه راضی اولدقلرینی اثبات ایدیور .

اسلامیتدن صوکر ايازلمش تورکجه اثرلر آراسنده آز چوق بررنك ملی یی حائر
 اولان وناظمنك تورك حسیله متحسس اولديغی کوستره ن اك مهم اثر ، هجرتك
 درتیوز آلمش ایکنجی سنه سنده کاشغرده « بوغراخان » نامنه « يوسف خاص
 حاجب » طرفدن تنظیم ایدیلن مشهور « قوداتقوبيليك » در . عرب وعجم
 تأثيراتندن معرا صاف برتورك روحنی کوستره ن بواثرده ، صنعتکار ، تورکلی ،
 تورك بکلرینی مدح ایدهرک ملی غنعاتك نسیانه قارشى آتشین برلسان عصیان
 ايله باغیریر . تورك هیئت اجتماعیه سنی حقیقی رنکلیله ، مدققانه ترسیم
 ایدهر ؛ اونك بوتون خصوصیتلرینی کوستیریر . طبیعتك کوزه للکلیرینه
 قارشى جامد ولاقید دوراماز : بهارك ايلك نفسلریله کاشناه صاچیلان
 نامتساهی الوانی ، کوللر اوستنده آچیلان چیچکلری ، قیرلره یاییلان
 قوقولری ، صولر اوستنده بر مستی نازنین ايله ایلرله ین اورده کلری ، قازلری

درونی برانجذاب ایله ترنم ایدم... کاشغرده ، تورک ایلنک بوکوزمل و مرکزی
 ساحه سنده قوداتقو بیلیکی تقلیداً « دیوان حکمت » ، « بختیارنامه » ، « تذکره
 الاولیا » ، « معراج نامه » کی تورکجه اثرلر وجوده کلیرکن ، سلجوقلر نامی
 آلان روم تورکلری لسان تحریر اولارق حالافارسی یی قوللانیورلردی . دولتک
 لسان رسمیسى، سرايك وعلما محافلنک لسانی فارسی ایدی . ایشته « نظام الملک » ،
 سلجوقلرک احوال اداریه واجتماعیه سی حقنده کی مشهور « سیاستنامه » سنی
 بواننده ، عجمجه یازدی . نجیب عاصم بکک پک محق اولارق سویله دیکی وجهله
 « سیاستنامه ایله قوداتقوبیلیلک آراسنده چوق مهم فرقلر وارد . سیاستنامه
 فارسیدر ، اوتکی اویغورجه در . قوداتقوبیلیلک صاف تورک عالمندن ، اونک
 معنویاتندن بحث ایدم ، سیاستنامه ساسانیلرک اصول اداره لرینی نازمله کی توصیه
 ایلر . سیاستنامه تورکه عجم پاپاغی کیدیرر ، ایرانیلشدر مکّه اوغراشیر ، قوداتقوبیلیلک
 حقیقی برتورکی ارانه ایدم . »

تورکستانده قالان تورکلر ملی لسانلرینی محافظه یه آز چوق غیرت ایتدکلری
 حالده ، آناطولی یه کن تورکلرک لسانلرینی آنجاق برتکلم لسانی عد ایله رسمی
 دیل اولارق فارسی یی قبول ایله لر ی طبیعی برطاقم سیلره مستنددر : مملکتلرینی
 ترک ایدم رک عرب خلیفه لرینک خدمته کیرم تورکلر ، اکثریتله جاهل ، اوقویوب
 یازمق بیلمز کوچبه قازاقلر ، قانقلی لر ، قالاچلردن عبارتدی ، ملتیرینی بیلن ،
 تورکجه نک علوم وادییاتنه واقف اولان ارباب علم وتمدن هیچ بر وجهله
 یوردلرینی براقوب خارجه خدمت آرامغه کیتمز لردی . ایشته آناطولی یه
 کن تورکلر ، اوزون مدت عرب و عجم تأثیری آلتنده قالدقدن سوکرا اوریاه
 گلش لردی . بناءً علیه گندی ملتیرینی لایقيله بیله میورلر ، علم وادییات لسانی
 اولارق فارسی یه واقف بولونیورلردی . آژ زمانده ، مختلف مدنیتلره جلوه گاه
 اولمش متعدد محللر دولاشان بوتورکلر طبیعی هر غیظک تأثیراتی آلتنده قالیورلر ،
 ویاواش یاواش ، اسکی عادات و عنعنات ایله عربلرک ، عجملرک ، روملرک ، حتی
 ارمنیلرک عادات و عنعناتی مزج ایدیورلردی . آناطولینک او ائنده کی وضعیت
 تاریخیه و جغرافییه سی ، سوکرا سلجوقلرله تاتارلر و سائر اوراق حکومتلر آراسنده

وقوعبولان محاربه لر ، مناسبتر ، تصالبر آناطولى توركلكنى چوق ، بك چوق ده كيشدريوردى . معماری بر درجه يه قدر مستثنا اوله رق ، سائر شعبات صنعت ، ادبيات ، موسيقى ، علوم تكميل عجم رنكنده ايدى . پادشاهلر اسكى ايران شاهلرينك عنوانلرخى سرنامه مباهات اتخاذايديورلر وعادتا يكي بر عجم سلطنتى قورمغه چاليشيورلردى . نه يعقوب بن ليث ، نه ده سامانيلر عجم مليتته روم سلجوقيلرى قدر خدمت معنويه ده بولونامامشلردر .

عثمانلى توركلرى اوراق بر كيت حالده آناطولى يه كلدكلرى زمان ، اوراده كى تورك هيت اجتماعيه سى كنديلرخى هر صورته بلع ايتدى . ترقيات ماديه ومعنويه ، كشاف و كثر اعتباريله قاياخان قبيله سنه طبيعتيله فائق اولان آناطولى توركلرى آراسنده عثمانليلر بك بويوك بر تأثير اجرا ايده مزديلر ؛ ونته كيم ايده مديلر . رئيسلرينك مهارت و درايى سايه سنده عثمانلى امارتى تشكىل ايتدىكى زمان ، اوفى تشكىل ايدن عناصرك قسم اعظمى آناطولىده بر قاچ عصردن برى يرلشمش كيمسه لردن عبارت بولونيوردى . بناء عليه سلجوقى ادبياتى ، عثمانلى ادبياتى كى تصنيفلر معناسز و ساخته در ؛ حقيقت حالده يالكز آناطولى توركلرينك لسانى و ادبياتى واردر . اساساً تورك اولدينى حالده ، برچوق عواملك تاثيريله عادتا بر عجم رنكى آلمش اولان سلجوقى مدنيتى ، توركجه يى تماميله اهمال واستحقار ايدرك فارسى يى رسمى لسان حاله صوقشدى . آلتى يوز يتمش آلتى تاريخنه قدر روم دولت سلجوقيه سنك بوتون تحريرات و اوامرى ايله دفترلر و حسابلر تكميل فارسى و قسمأ عربى لسانلريله يازيلدينى ايچون ، توركجه محو اولمق درجه سنه كمشدى . بوسنه نهايتنده قونيه يى اله كچيرمن قره مان بكلرنندن برى بواليم حاله نهايت ويرمك ايسيتيرك توركجه دن باشقا لسانلرك تكلمنى منع و بوتون اوراقك توركجه يازيلاسنى اصول اتخاذا ايتدى . بو تاريخدن بك آز بر زمان صوكر ا حكومت سلجوقيه نك انقراضيله عثمانلى دولتنك انكشافه باشلاماسى تورك لسان و ادبياتى ايچون برفيض وتعالى دوره سى آچمشدر .

«يونس امره» دن صوكر ا آناطولى توركلرينك اك اسكى واك بويوك شاعرى اولان قير شهرلى «عاشق پاشا» ديوان مشهورينك مقدمه سنى عجمجه يازمق

و دیوانی تورکجه یازدیغندن دولایی بیان اعتذار ایتمکله برابر ، اثرینک متقدم
تورکجه نك عدم مرغوبیتی بر اعدام تنزل و بلکه یأس و تأثرله ذکر ایدیور :

تورک دیلنه کیسه لر باقاز ایدی
تورکله هرکز کوکل آقازدی
تورک دخی بیلمز ایدی بو دیللی
ایجه یولی . اول اولو منزللی

بو بویوک تورک شاعرینک معقباری ، فارسینک لطافت و احتشامی ، عربجه نك
ثروت و عظمتی قارشیسندن ملی دیللیری بر درلو سومه مدیلر و اوئی دایما حقیر
و پایاغی بولدیله . قاضی برهان الدینک « دیووغ » لری ، سلیمان جلیینک ساده
لسانی ، کمال امینک ، قیغوسز آبدالك و داهاساثر خلق شاعرلرینک اثرلری سرای
و علمایحافلنی بر درلو خوشنودایده مدی . سلطان اورخان و مراد زمانلرنده تورکجه
طب کتابلری یازیلایله جک قدر لسان ترقی ایتدیکی حالده ، « قابا تورکجه » اسناد
جاهلانه سی ، لسانک کفایتسزلکی ادعای شتله دوام ایدوب دوردی . شیخیدن
احمد پاشایه کلهجه یه قدر لسان عجم ادبیاتنک تأثیری آلتنده ایجه لوب کوزه لشدی ؛
ماهیت اصلیه سندن بعض شیلر غائب ایتمکله برابر صنعت اعتباریله ایشی ده قازاندی .
احمد پاشانک لسانیه آرتق هر شی افاده ایدیه بیلیردی . فقط بوتون بوکارغما
عرب و عجم پرستکارلری ملی لسانلرینک کوزه لکنی حالا آ کلامیورلر ، یاخود ،
آ کلامق ایسته میورلردی . « تضرعنامه » مؤلفی سان پاشا طبق عاشق پاشا کی
اثرینک تورکجه اولماسندن دولایی بیان اعتذار مجبوریتی حس ایده رک : « اگرچه
اول نسخه بر ترکی کتاب کیدر صورتده ، اما جامع انواع علومدر حقیقتده .
هر طائفه حظ آسون دیه ترکی دیلنه سوقشدردم . . . دیور . . . بو اوراق جمله ،
اوزمانک تورکجه یازلمش اثرلر حقنده کی تلقیسنی کوسه ترمک اعتباریله جوق
معنیدارد . آ کلاشیلیورکه او دور ارباب علم و قلمی « تورکی کتاب » ک « جامع
انوار علوم » اولاجغه قانع دکلردی .

تورک نثرینک تاریخ تکاملنده بک مهم بر موقع اشغال ایده جک اولان
« قابوسنامه ترجمه سی » نده ، مترجم اثر « مرجک احمد » سلطان مراد ثانینک

ساده توركچەدن ذوقياب اولديغنى و بو اثرى امر پادشاهى به تبعاً ساده ترجمه به چاليشديغنى سويليور . « مير على شيرنوائى » نك ماورالنهرده لسان ملي ي احياء صرف مساعى ايتديكى ، « محاكمة اللغتين » ي ايله توركچە نك فارسى به تفوقى اثباته چاليشديغى بودوردهده ، آناطولىده عجم نفوذى هنوز اوقدر مستولى دكلدى . فقط استانبولك فتحيله عثمانلى سلطنتى مؤسس و جهانكبر بر ماهيت آلتجه ، عرب و عجم علوم وادبياتنه شدتله منهنك اولان فاتح سلطان محمد پاي تختنده بوتون فضلاى اسلاميه يي جمعه چاليشدى . ايران و عربستاندن كلن هر شاعر ، هر عالم پادشاهك مجلس مصاحبتنه قبول اولونيور ، و قيمت شخصيه سنه كوره بويوك مكافائره ، لطفله نائل اوليوردى . « لطيف » تذكرة سنده بو دورك تمايلات عجمانه سنى كوستره جك غريب برفقرديه مصادف اولشدم : بو دور شعراسندن « لائل » نامنده توقا تلى بر شاعر ، عجم درويشى كسوه سنه كيروب صحبت پادشاهه نائل اولمش . جاميدن و سائر فضلادن بر جوق سلامر تبليغ ايتمش ؛ فقط كونك برنده عجم اولمايوب متعجم اولديغى آكلاشيلنجه دوچار استتقال اولمش . موما اليه بو وقعه اوزرينه نظم ايتديكى بر شعرنده « عجمك هر برى كه رومه كلير . ياوزارت يا سنجاق اومه كلير » ديهرك عجملره قارشى كوستريلن توجهلره عصيان ايدييور . « بابرنامه » سنى چغتاي لسانيله يازهرق حس ملیدن محروم اولما ديغنى كوستره ن بويوك بابر شاه هندده ، على شيرنوائى ماوراءالنهرده چاليشيرلر كن ، استانبولده بر قانداها اينجه لشن توركلر كندى توركلسكرينى اونوتيورلر ، براز عرب ، براز عجم ، براز پزانشلى غريب بر شكل عرض ايدييورلردى . عربلر ، عجملر ، اسلام و دروم دوغملرى ، آرناوودلر ، چركسلر بوراده عمومى و مشترك بر ماهيت آليورلر ، و هر حالده توركلكدن متباعد و متنفر بولونيورلردى . مملكتك حقيقى صاحب و حاكملى اولان توركلر بوندن رنجيده اولمق شويله دورسون ، بالعكس مهاجرلر اوكل صفرلنده بولونمق صورتيله غفلتلىرى اثبات ايدييورلردى . « جاهل تورك ، قبا تورك » كى صفتلر ، « تورك بللورى كورسه صيرچه صانير » كى مزيفانه شعرلر ، « تورك بلكك ويرمشلر » ابتدا باباسنى ئولدورمش « كى تحقير آميز ضرب مثللر داها بو انشاده ميدانه چيقمغه باشلامشدى . پادشاهلر مکتوبلرىنى

فارسی و یا عربی لسانیه یازدیریورلر ، امور حکومتی اصل ونسلی مجهول
دوئمه لر ، دوشیرمه چو جوقارینه تودیع ایلورلر ، حکومتارینک تادیخی عجمجه
ضبط ایتدیریورلردی .

تورك اهلنك ای خواجه براز باشی قبادر

دیهن « باقی » ،

جاهلم ، تورك مرکب اطوارم

خر لا یفهم علف خوارم

اعترافده بولونان « وحید مختومی » ،

نیجه سوز سویله نور اول برده کیم شاعر سانور کندین

شاط پرداز معنی بر ضرور تورك لایفهم

تورکه حق چشمه عرفانی حرام ایتمشدر

ایله هر نه قدر سوزلری سحر حلال

تفهواتنده بولونان « نفی » ، حتی :

نه کورمش رستم کاووسدن فردوسی طوسی

نه کورمشدر بر ایکی تورکدن وصاف سودای

دیهن « ندیم » ، بو کندیلرندن بی خبر تورکلر ، هب زمانلرینک تلقیاته برترجان
اولیورلردی . احمدوفیق پاشانک مدافعه ایتدیکی وجهله بوراده «تورك» کلمه سنک کوپلی
مقامنده استعمال ایدلدیکی و بناء علیه بر تحقیر دلالت ایتیمه چکی ادعا اولونا ماز . فرض محال
اولارق اویله عدایتسه کبیله ، تورك کلمه سنک بو قدر بادی تزییف اولماسی هر حالده چوق
معنیدار برشیدر . باقی ایله معاصر اولان طاشلیجه لی آرناوود یحیی بکک و کلشن رازنده :

آرناوود اصلی اولوبدر اصلم

قیلیچ ایله دیریلور هر نسلم

نوله اول طائفه شیر افکن

قیلسه شاهین کبی طاشلقده وطن

دیه ملیتیه ، آرناوود لغیله مغرور اولدینی براننده ، باقی کبی اک بویوک بر
شاعر ربانی تورك کلکدن مزیفانه بحث ایتیمه سی نه قدر ایتمدر ! مع مافیه بو آدملو

کندی شخصی تلقیلرندن زیاده زمانلرینک تلقیات مشترک سنه ترجان اولیورلر،
« اترک بی ادراک » تعیری عادتاً معناسی آ کلامایارق استعمال ایدن وقعه نویس
اقدیلرله حلاً و فکر آ اشتراک ایدیورلردی .

ملیته و ملی لسانه اهمیت ویرمه مک خصوصنده پادشاهلر مزده بر استنا
کوسترمیدیلر . شایان دقت بر عجم شاعری اولان و « و صاف » ک تاریخ معروفی
دائماً یاننده کز دیرن سلطان سلیم ، ماده فاتحی اولدیفی ایرانک معنوی اسیری ایدی؛
سعدینک ، حافظک پر شعر و آهنگ لسانی اونی عادتاً غشی ایدیوردی . حالبوکه
سلیم قدر ایرانک متونی اولمایان و صفت خلافتی الده ایدمه یین سلطان بایزید بیله
ملی تاریخیزی فارسی لسانیه ادریس بتلیسی یه یازدیرمش و تورکجه بر تاریخ
ترتیبی نهدن صوکر مؤید زاده نک تشویقیله کمال پاشا زاده یه حواله ایتشدی .
چونکه هر کس ، حتی « نظم نازک تورک لفظیه ایکن دشوار اولور » دین فضولی
بیله ، لسانمزک عربجه و عجمجه دن دون بولوندیغنه ، قبا و آهنگسز اولدیغنه وجداناً
قانع ایدیلر . « حقیقه السعدا » مقدمه سی فضولینک بوغریب قناعتنه اک قطعی
بر دلیلدر .

تورکجه نک نقصانلی ، قبالی حقیقه کی بویا کاش طرز تلقی ، لسانک اک
زنکین ، اک متکمل دورلرنده بیله دوام ایتدی : جدی یاووز سلطان سلیم کی ایران
صنعت و مدنیتک پرستشکاری اولان سلطان مراد رابع ، زمان سلطنتی و قوعاتی نظاماً
یازماسی شاعر « ملهمی » یه امر ایتمش ، اوده « شهنشاه نامه » عنوانی آلتده
فارسی بر تاریخ منظوم وجوده کتیرمشدی . شاعر بو اثرک یالکزم مقدمه سنی تورکجه
یازیور و بومقدمه ده « مزاج هایونه تورکی زبان » دکل فرسی کی سلیس و روان ،
دیهرک ، کتانی عجمجه یازمقدمه کی معذرتی کوستریور . حالبوکه بو
دورده تورکجه نفینک دست متین صنعتنه کچمش ، و بوتون قابلیت آهنگنی
کوسترمشدی .

احمد حکمت بک ، ملی لسانمزی سوهن و اونک کوزه لکنی آ کلایان یکانه
شاعر اولارق « نابی » بی اراشه ایدیور .

اول دلکشا . آلا ، اول خرده نکتەلر
 ممکنیدر بوله عربستانده سورى
 اول جانفزا سخنلرک ، اول شوخ ادالرک
 حکاملرک لسانه اولسونى اسبق
 اولسونى هيچ کلام ظريفانه به بدل
 « اصبر شوى تعال تنفش » عبارتى
 « بغدى لك » خطا بلرندن کابرى هيچ
 لفظ « آجانم ! تى افندم ! » لطافتى

اکثر يا قافیهلرک استبدادينه کوره سوق افکاره مجبور بر شاعرك بو مختصر
 سوزلرى ، هر نه اولورسه اولسون ، نابینک مى لسانى سوديکنى ، اونى اسلافى
 کي سفيلى و محقر کورمديکنى اثبات ايدييور . نديمدن سوکرا مى لسانه ، مى
 شعرلره ، شریقلره قارشى کوستريلن تمایل ، بالخاصه شناسیدن سوکرا داتما
 آرتدی . شاعرلرمن ، محررلرمن « عثمانى لسانى بولساندر . فکر ايله نه بحر
 بیکراندر ، ترانه سيله مى لسانى سومکه و سوديرمکه حصر غيرت ايتديلر . فقط ،
 يالکيز او قدر . . . مى تاريخ و مى دويغونک ياقين زمانلره کلتجه به قدر حتى
 متفکر ، يوکسک صنفک بيله تماماً مجهولى قالدى . مى بر وجداندن محروم
 اولديغميز ايچون يوزمى اکثرى يا کاش و يابانجى عرابلرک سرده ، بارد مرمرلرينه
 چارپدق و مجهول حسلرمنک محراقى بردرلو بولامادق . براز تدقيق ايده جک
 اولورساق ، مى بر شاعر عد ايتديکمز نامق کالک بيله تورکلک حسنه قارشى
 نه يابانجى ، نه قیدسز قالديغنى يک قولای آکلارز . شيمدى بزه ، مى لسان ايله
 مى تاريخک و بونلرک توليد ايتديکى مى دويغونک شو صوک تمش کسان سنه لک
 دوره تنظيماتمزدده ناصل برتلقى به مظهر اولديغنى آکل تارق بوکونکى مليت جرياننک
 منشأ و اساسلرينى ارايه ايتمک وظيفه سى قاليورکه اونى ، قارئلرک مساعد سيله ،
 باشقا بر مقاله نک دوش تبعنه ترک ايدييورم .

کويرملى زاده

محمد قاسم